

1. OŚRODEK BADAŃ I STUDIÓW PROGRAMOWYCH
2. OŚRODEK BADAŃ I STUDIÓW PROGRAMOWYCH
Ośrodek Badania Opinii Publicznej
i Studiów Programowych

**Recepcja programu lokalnego
Rozgłośni Polskiego Radia w Bydgoszczy
/skrót wyników badań ankietowych/**

W ramach cyklu badań ankietowych poświęconych recepcji lokalnych programów radia i telewizji, nadawanych przez regionalne Rozgłoszenie P.R. i Ośrodki Telewizyjne - w połowie 1972 roku Ośrodek Badania Opinii Publicznej i Studiów Programowych przeprowadził badanie dotyczące popularności programu Rozgłośni P.R. w Bydgoszczy wśród radiosłuchaczy - mieszkańców województwa /w wieku 16 i więcej lat/. Próba reprezentatywna liczyła 300 osób i obejmowała mieszkańców 11 powiatów /w tym 3 miejskich: Bydgoszczy, Torunia i Włocławka/.

Rozpoznanie audytorium Rozgłośni P.R. w Bydgoszczy - zmierzało do uzyskania informacji:

- 1/ o jakości odbioru /słyszalności/ programu bydgoskiego na terenie województwa
- 2/ o liczebności audytorium całego programu a także 19 audycji cyklicznych, emitowanych na falach średnich i 10 na UKF
- 3/ o ocenach wystawianych przez słuchaczy całego programu i poszczególnym audycjom
- 4/ i wreszcie - o problemowych i programowych preferencjach i postulatach, kierowanych pod adresem Rozgłośni w Bydgoszczy.

Ponadto w uwzględnieniu społeczno-ekonomicznej sytuacji województwa /i na specjalne życzenie Kierownictwa Rozgłośni/ poproszono respondentów o bardziej szczegółowe opinie na temat ewentualnego niedoboru problematyki wiejskiej na antenie bydgoskiej.

Jakość odbioru programu Rozgłośni w Bydgoszczy na terenie województwa

Rozgłoszenia w Bydgoszczy nadaje przeciętnie 2,5 godzinny program lokalnego dziennika, korzystając z radiostacji w Poznaniu / o bardzo dużej mocy nadajnika - 300 KW/. Program emitowany na UKF dociera do radiosłuchaczy za pośrednictwem lokalnych nadajników umożliwiających jego odbiór w promieniu 70 km od Bydgoszczy. Wyniki ankiety potwierdziły w zasadzie rozpoznanie Rozgłośni dotyczące słyszalności programu na obszarze województwa, w myśl którego program ten jest dobrze słyszalny w większości rejonów z wyjątkiem części północno-zachodniej i północno-wschodniej /tj. powiatów: Chojnice, Tuchola oraz Brodnica i Rypin/. I choć co czwarty respondent narzeka na jakość odbioru programu bydgoskiego, a żale te wyrażają mieszkańcy wszystkich niemal powiatów objętych badaniem /z wyjątkiem okręgu bydgosko-toruńskiego/ to winę za ten stan rzeczy ponoszą raczej sami radiosłuchacze korzystający ze zużytego i niesprawnego sprzętu /co czwarty badany tak właśnie ocenia swój odbiornik/.

- 1/ Nie należy tych dwóch wskaźników utożsamiać, gdyż proporcje sprawnych i nie sprawnych odbiorników są równomiernie rozłożone we wszystkich powiatach, a składową ocenę jakości odbioru deklarują niejednakowe odsetki respondentów - mieszkańców różnych rejonów

Zużycie techniczne części posiadanych przez radiosłuchaczy aparatów stanowi o ogóle problem, który przy okazji badań regionalnych nabiera szczególnej ostrości w związku z poszukiwaniem przyczyn, wpływających na złą jakość odbioru programów lokalnych, emitowanych przez terenowe Rozgłosnie P.R. Stosunek słuchania tych programów znacznie obniża niesprawność użytkowanego sprzętu sygnalizowana przez część badanych z wielu województw. W tej sytuacji wydaje się, że byko by rzeczą pożądaną większe włączenie się radia w akcję reklamową na rzecz zakupu nowych radioodbiorników.

właśnie na terenie województwa bydgoskiego, obsługiwanego przez mocną średniofalową radiostację poznańską sprawa ta znalazła dobitny wyraz.

X X X

Wielkość audytorium programu bydgoskiego i poszczególnych audycji cyklicznych

Wśród radiosłuchaczy województwa przeważają osoby, które słuchają radia codziennie /79% ogółu/; wśród nich - co piąty poświęca radiu mniej niż 1 godzinę, co trzeci - od 1 do 2 godzin lub od 2 do 4 godzin i wreszcie co szósty nawet więcej niż 4 godziny.

Oto dane mówiące o zwyczajowym korzystaniu z różnych programów przez odbiorców - mieszkańców województwa bydgoskiego.

Korzystanie	Odpowiedzi /w %/ Ogółem - 300 osób
z centralnego programu I-szego PR na falach długich	72
z centralnego programu II-go PR na falach średnich	63
z lokalnego programu Bydgoszczy na falach średnich	80
z lokalnego programu Bydgoszczy na UKF	16
z lokalnych programów innych rozgłośni regionalnych	
a. Poznania	10
b. innych	1
z programów zagranicznych	
a. Luksemburga	6
b. RWE	5
c. rozgłośni niemieckich	3
jeszcze innych	4

Odsetek korzystających z audycji lokalnych Bydgoszczy na falach średnich jest bardzo duży; warto zwrócić uwagę, że jest on niemal identyczny ze wskaźnikiem popularności I programu centralnego /na falach długich/. Wśród przebadanych 9 programów lokalnych. Rozgłoszenia w Bydgoszczy zajmuje 3 miejsce pod względem liczby słuchaczy korzystających na ogół regularnie z proponowanych im audycji na falach średnich^{2/} i 4 lokaty w odniesieniu do audycji nadawanych na

2/ Dla porównania: odpowiedni wskaźnik na terenie woj. katowickiego wynosi 82%, szczecińskiego - 82%, m. Poznania i woj. poznańskiego - 77%, m. Wrocławia i woj. wrocławskiego - 73%, woj. lubelskiego - 69%, m. Łodzi i woj. łódzkiego - 64%, woj. rzeszowskiego - 5% i woj. olsztyńskiego - 50%.

UKF / za Rozgłośnią w Lublinie - 30%; w Szczecinie - 27%;
w Rzeszowie - 19%.

Wśród nie słuchających programu bydgoskiego na falach
średnich /20% ogółu respondentów/ dominują następujące uzas-
adnienia: brak czasu na słuchanie radia /co trzeci nie słu-
chający/, pogląd, że program ten jest słabszy od centralnych
/co czwarty w tej grupie/ oraz zła jakość odbioru /również
co czwarty/.

x x x

Wskaźniki wielkości audytorium 19 cyklicznych programów
bydgoskich / na falach średnich/ pozwalają pogrupować je
następująco /w kolejności od stosunkowo najbardziej do naj-
mniej popularnych/:

a/ w skład pierwszej grupy, o audytorium^{3/} przekraczającym
50% ogółu słuchaczy programu bydgoskiego, wchodzi 5 audy-
cje cykliczne: magazyn rozrywkowy "Dzień dobry, to my",
codzienny magazyn aktualności "Bydgoskie radio-echo" oraz
audycja publicystyki sportowej /połączona z quizem/
"Sportowa Zgaduj-Zgadula"

b/ do drugiej kategorii audycji zaliczono te, które są
regularnie odbierane przez 50-30% słuchaczy; znalazły
się tu następujące audycje cykliczne: codzienna, społecz-
no-interwencyjna "Radiokontakty", magazyn wojskowy
"Kompania spoczni", młodzieżowy "Młoda godzina" oraz
muzyki rozrywkowej "Z muzyką nie będziesz samotny" oraz
wszystkie 5 programy wiejskie /zarówno o profilu oświe-

3/ Za audytorium jakiegokolwiek audycji uznano tylko tych
respondentów, którzy deklarowali, że słuchają jej regu-
larnie t.j. za każdym razem bądź często /co 2-3 audycje/
pomijając słuchaczy przypadkowych.

towym jak i publicystyczno-społecznym/: "Wojciech Strąk przed mikrofonem", "Młowi zielone zagłębienie" oraz "Od ziarnka do garnka" /ogółem 7 audycji/.

e/ na trzecią grupę składają się pozycje, które są słuchane systematycznie przez 30-10% odbiorców; wśród 6 audycji tej grupy znalazły się: muzyka młodzieżowa /oparta na prywatnych taśmotekach/ p.n. "Słuchacze prezentują", trzy programy publicystyczno-kulturalne: "Spotkania ze sztuką", "Rozmowy o kulturze" oraz "Bydgoski przegląd muzyczny", audycja ekonomiczna "Od pomysłu do przemysłu" oraz nagozyn p.n. "Szlakami przyjaźni", poświęcony problemom przyjaźni polsko-radzieckiej

f/ i na koniec do czwartej kategorii należy zaliczyć - 3 programy o audytorium mniejszym niż 10%; są to: audycje oświatowe "Z warsztatu etnografa", poetycka "Wieczorny poetikon" oraz różne reportaże literackie /nie objęte jednym zbiorczym tytułem/

W ramach grup audycji, wyodrębnionych na zasadzie wielkości audytorium znalazły się programy o różnym profilu i zróżnicowanej funkcji; oznacza to, że preferencje słuchaczy kształtują się raczej według opinii o wartości poszczególnych cyklicznych audycji, a nie spełnianej przez nie funkcji wiodącej. Jako potwierdzenie tej tezy może służyć zbliżony wskaźnik popularności np. "Radiokontaktów" i audycji "Kompania społecznej" lub "Młodej godziny" /w której zawarte są wyraźne treści z zakresu publicystyki młodzieżowej, audycji monotematycznej/ i programu "Z muzyką

nie będziesz samotny", mającej wyraźnie rozrywkowy charakter, zawierającej elementy "koncertu życzeń".

Równocześnie należy zwrócić uwagę na stosunkowo wysokie wskaźniki popularności wszystkich cyklicznych audycji wiejskich.

W porównaniu do zajmującej nienal z reguły ostatnie miejsce w obrębie innych programów lokalnych muzyki poważnej "Bydgoski przegląd muzyczny" jako reprezentant tego rodzaju audycji lokuje się znacznie wyżej; łatwo tu znaleźć uzasadnienie tego zjawiska w postaci ożywionej działalności miejscowych placówek muzycznych i wpływu, jaki działalność tą wywiera na życie kulturalne województwa; także bydgoskie audycje z zakresu publicystyki kulturalnej cieszą się większym powodzeniem niż gdzie indziej.

I wreszcie należy zwrócić uwagę na powtarzającą się także w innych badaniach stosunkowo niewielką atrakcyjność pewnych rodzajów audycji dla t.zw.masowego audytorium: publicystyki ekonomicznej, audycji oświatowych o bardziej specjalistycznym charakterze i audycji poetyckich.

Ogólnie należy także odnotować, że bydgoski lokalny program radiowy - w porównaniu z innymi Rozgłościami - charakteryzuje się mniejszą rozpiętością wskaźników popularności różnych audycji, większym spłaszczeniem całej hierarchii, relatywnie mniejszym w porównaniu do pozycji trudniejszych powodzeniem niektórymi audycjami rozrywkowymi i nieco większym - programów trudniejszych w odbiorze - publicystyki kulturalnej, literackiej lub muzycznej.

Przeprowadzona analiza dotyczyła jedynie cyklicznych audycji średniodalowych lokalnego programu Bydgoszczy. Programy emitowane na UKF legitymują się stosunkowo niewielkimi audytoriami /od 11% ogółu radiosłuchaczy województwa, którzy słuchają "Rytmów 72" do 2% - odbiorców programu p.n. "Klub oryginałów"/. Przy okazji warto zaznaczyć, że odbiorniki z zakresu UKF posiadało tylko 28% ogółu badanych. Jak widać, program bydgoski emitowany na falach średnich, jest słuchany w znacznie większym stopniu przez mieszkańców województwa niż program transmitowany na UKF.

Ocena programu lokalnego Rozgłośni w Bydgoszczy -
ocena poszczególnych audycji cyklicznych

Ogólna ocena programu bydgoskiego wystawiona mu tylko przez tych radiosłuchaczy, którzy deklarowali, że go zasłyszają i słuchają, przedstawia się następująco:

Ocena programu	Odpowiedzi /w %/ Ogółem osób - 240
bardzo dobry	20
dobry	58
zły	9
zły	1
brak zdania	12

Zdecydowana większość odbiorców /78% ogółu/ ocenia program bydgoski dodatnio, w tym co piąty wyraża o nim

najpochlebniejszą opinię, twierdząc, że jest "bardzo dobry".^{4/}
Równocześnie co 10 słuchacz ocenia go krytycznie.^{5/}

W uzasadnieniach pochlebnych opinii znalazły odbicie przekonania, że lokalny program bydgoski jest urozmaicony i wszechstronny /35% ogółu stawiających mu notę "bardzo dobrą", i "dobrą"/; że zawiera dobre audycje muzyczne /32%/ oraz że w należyty sposób uwzględnia problemy regionalne /19%/.

Negatywne oceny motywowano przede wszystkim poglądem, w myśl którego program ten jest monotonny /połowa oceniających go jako "słaby lub zły"/ bądź że posiada nieodpowiednie proporcje muzyki i słowa na niekorzyść muzyki /41%/.

Konkretne cykliczne audycje oceniali jedynie ci słuchacze, którzy oświadczyli, że słuchają ich systematycznie /zawsze lub często/. Wszystkie audycje cykliczne uzyskały przeważającą liczbę pozytywnych ocen, co oznacza że decydują regularnego słuchania jakiejkolwiek audycji wiąże się z dodatnią opinią - pozycji źle ocenianych po prostu nie słucha się systematycznie. Nawet audycje o relatywnie małym audytorium /np. "Wieczorny poetikon"/ zostały wysoko przez swych słuchaczy ocenione.

4/ Jest to drugi w kolejności z zanotowanych wskaźników wśród 9 rozgłośni radiowych; na pierwszym miejscu figuruje program rzeszowski - 23% słuchaczy ocenia go jako "bardzo dobry".

5/ Wskaźnik ten lokuje rozgłośnie w Bydgoszczy na 4 miejscu po Lublinie /6%/, Poznaniu /9%/ i Rzeszowie /9%/, choć jak widać - różnice są minimalne.

W warunkach spontanicznego wyboru trzech najlepszych i najslabszych audycji programu bydgoskiego bardzo duży odsetek słuchaczy /47%/ wyróżnił program rozrywkowy "Dzień dobry to my"; na następnych w kolejności miejscach znalazły się programy: "Sportowe Zgaduj Zgadula" /27%/, "Bydgoskie Radio-echo" /19%/, "Wojciech Strak przed mikrofonem" /14%/, oraz "Kompania spoczniij" /14%/. Inne programy uzyskały mniej niż 10% głosów. Jak widać, na liście najlepszych znalazły się dwie pospyje rozrywkowe /muzyczna i sportowe/ jedna - informacyjna, jedna - publicystyczna oraz magazyn wojskowy.

Słuchacze uchylili się niemal kompletnie od wymienienia najslabszych audycji, co niezależnie od ich powściągliwości świadczy o uznaniu dla programu swojej Rozgłośni.

Postulaty i preferencje radiosłuchaczy

Stosunkowo najwięcej badanych sądzi, że w ramach programu bydgoskiego narzbyt mało uwagi i miejsca poświęca się problemom osób w podobnym wieku /57% ogółu respondentów/, kobiet /30%/, robotników /28%/, a ze względu na terytorialne zróżnicowanie - sprawom miast i miasteczek /27%/, i samej Bydgoszczy /26%/. Charakterystyczne, że relatywnie najbar- dziej owocna wydała się respondentom działalność publicystyczna dotycząca wsi i rolnictwa oraz młodzieży. Oto bardziej szczegółowe informacje o pożądanym kierunkach rozwoju publicystyki na antenie bydgoskiej, dotyczącej wymienionych wyżej grup społecznych lub terytorialnych:

dot. ludzi w starszym wieku	opieka nad ludźmi starszymi, poradnictwo w sprawie rent i emerytur, aktywizacja społeczna ludzi starszych	36%
dot. robotników	warunki socjalne, zarobki, uprawnienia pracownicze	17%
	organizacja pracy, warunki pracy, sprawy produkcji	13%
	pozyskiwanie informacji o bolączkach i niedostatkach w toku bezpośrednich kontaktów	8%
dot. kobiet	poradnictwo w sprawach wychowania dzieci, z zakresu gospodarstwa domowego, mody, problemy kobiet pracujących i wychowujących dzieci	32%
dot. miasta Bydgoszczy i innych miast województwa	rozwój gospodarczy i społeczny /budownictwo, przemysł/, perspektywy i plany rozwojowe, problemy handlu i usług	25%
	rozwój i upowszechnianie kultury, organizacja życia kulturalnego	14%

Wśród postulatów i propozycji programowych największą liczbę zwolenników / 10 i więcej procent ogółu badanych / znalazły poglądy mówiące o konieczności częstszego nadawania audycji interwencyjno-społecznych /21% ogółu respondentów/, muzyki rozrywkowej /14% / i słuchowisk /11% / oraz rzadszego niż dotąd muzyki poważnej /12% / i młodzieżowej /10% /. Jednakże co czwarty badany nie potrafił lub nie chciał sformułować postulatów pozytywnych, a aż do drugiego - negatywnych. Mimo to w stosunku do mieszkańców innych województw radiosłuchacze z terenu woj. bydgoskiego okazali się bardziej aktywni, a wyrażone życzenia programowe, zwłaszcza na temat

potrzeby zintensyfikowania publicystyki społecznej, skupiły nie mały, jak na trudny dla słuchaczy charakter pytania, odsetek głosów.

Postulat częstszego nadawania audycji społeczno-interwencyjnych pojawił się m.in. w związku z codzienną audycją "Radiokontakty", która od początku zyskała sobie popularność i aprobatę odbiorców. Niemalą rolę w kształtowaniu tej popularności odegrała konsekwencja, z jaką jej autorzy przedstawiają skuteczność różnych działań interwencyjnych.

Wśród upodobań muzycznych radiosłuchaczy województwa na pierwszym miejscu znalazła się muzyka rozrywkowa /65%/, na drugim zaś - muzyka ludowa /34%/; inne rodzaje muzyki są mniej przez słuchaczy lubiane.^{6/} Tylko co trzeciemu słuchaczowi odpowiadają obecne proporcje czasu przeznaczanego na falach średnich na audycje programu ogólnopolskiego i bydgoskiego; co trzeci powitał by z zadowoleniem powiększenie wymiaru programu lokalnego kosztem centralnego, a tylko co ósmy aprobuje sytuację odwrotną t.j. ograniczenie w czasie audycji Rozgłośni na rzecz programu ogólnopolskiego /22% badanych nie udzieliło na to pytanie odpowiedzi/.

x x x

Mieszkańcy wsi stanowili w próbie reprezentatywnej radiosłuchaczy województwa 50% badanych /zgodnie ze strukturą ludnościową regionu/. Tylko oni zostali dodatkowo

^{6/}Każdy respondent miał prawo wyboru dwóch rodzajów muzyki z przedstawionej listy.

poproszeni o podkreślenie z przedstawionej im czternastopunktowej listy różnych spraw i problemów dotyczących rolnictwa i życia na wsi - tych, które zasługują na większą uwagę ze strony Rozgłośni w jej działalności programowej?/ Największe odsetki odpowiedzi wskazują na potrzebę częstszej prezentacji na antenie bydgoskiej działalności różnych placówek handlowych i usługowych na wsi oraz ich zaopatrzenia w artykuły spożywcze i przemysłowe /37% ogółu respondentów - mieszkańców wsi/, organizacji i funkcjonowania instytucji kulturalnych /23%/ oraz służby zdrowia /17%/, problemów zaopatrzenia rolników w materiały budowlane /15%/, działalności Kółek Rolniczych /13%/, pracy służby rolnej /13% i wreszcie zaopatrzenia w artykuły służące produkcji rolnej t.j.w nawozy, pasze, nasiona /11%/. Na pozostałe sprawy zwróciło uwagę mniej niż 10% radiosłuchaczy terenu wsi bydgoskiej.

Wydaje się oczywiste, że respondentom zależy głównie na takim przedstawianiu różnych spraw i problemów, które by ujawniało wady w funkcjonowaniu różnych instytucji i sprzyjało ich eliminacji; nie oznacza to zresztą braku aprobaty dla pozycji publicystycznych, których treścią były by pozytywne i godne upowszechnienia przykłady dobrej pracy, gospodarności i właściwego funkcjonowania tych instytucji, które w dużym stopniu współwyznaczają warunki życia na wsi i pracy produkcyjnej w rolnictwie. W każdym razie

7/ Na wynikach poprzednio przedstawionych /na str. 11/ zaważyły odpowiedzi mieszkańców miast.

podkreślone liczniej przez respondentów sfery działalności różnych instytucji wskazują na odczuwane niedostatki i bieżące, a zarazem na ufność w skuteczność społeczno-intervencyjnej radiowej działalności programowej ze strony części słuchaczy. Przekonanie to znalazło także wyraz w poprzednio przedstawionych postulatach programowych odbiorców.

x x x

Z przedstawionych rezultatów sondażu dotyczącego recepcji lokalnego programu Rozgłośni P.R. w Bydgoszczy nasuwają się następujące spostrzeżenia i wnioski.

1. Tylko jeden na pięciu radiosłuchaczy - mieszkańców województwa nie słucha programu lokalnego Rozgłośni bydgoskiej; jego popularność określają także wysokie wskaźniki słuchania szeregu zróżnicowanych tematycznie i formalnie audycji cyklicznych, nadawanych na falach średnich. Audycje emitowane na UKF cieszą się pięciokrotnie mniejszym powodzeniem /głównie z powodu braku odbiorników z tym zakresem fal/
2. Specyfikę recepcji programu bydgoskiego stanowi rezonans, z jakim spotykają się audycje wiejskie i z zakresu publicystyki kulturalnej /literackiej i muzycznej/
3. Wśród programowych postulatów słuchaczy zwraca uwagę fakt, że co piąta osoba życzyła by sobie zwiększenia ilości audycji społecznych i interwencyjnych
4. Postulaty ludności wiejskiej sugerują Rozgłośni w Bydgoszczy podjęcie w szerszym jeszcze zakresie problemów, dotyczących funkcjonowania określonych ^{sfer} rzeczywistości społecznej, wywierających wpływ na warunki życia na wsi i pracę

w rolnictwie. Należy wszakże podkreślić, że znacznie więcej radiosłuchaczy /w tym - mieszkańców miast/ akcentuje potrzebę zwiększenia społecznej problematyki, dotyczącej spraw osób w podeszłym wieku, kobiet, robotników i ludności miejskiej niż rolników i ludności wiejskiej, co wskazywałoby na wystarczającą ilość publicystyki wiejskiej na antenie bydgoskiej. Należy przypuszczać, że w warunkach niezmienionego wymiaru audycji wiejskich, słuchacze /zwłaszcza wiejscy/ oczekują nadania im większej ostrości publicystycznej, zwrócenia uwagi na nurtujące ich problemy.

Przedstawione rezultaty sondażu przeprowadzonego na terenie woj.bydgoskiego w połowie ubiegłego roku zostały przekazane Rozgłośni P.R.w Bydgoszczy w listopadzie 1972 r.

Opracowała: mgr Stefania Dzieciołowska